

in the use of global computer-based distance education. In R. Muffoletto & N. Knupfer (Eds.), *Computers in Education: Social, Political, and Historical Perspectives* (pp. 219-232). Cresskill, NJ: Hampton Press, Inc.

15. McIsaac, M. S., & Koymen, U. (1988). Distance education opportunities for women in Turkey. *International Council for Distance Education Bulletin*, 17 (May), 22-27.

16. McIsaac, M.S. & Gunawardena, C.N. (1996). Distance Education. In D.H. Jonassen, ed. *Handbook of research for educational communications and technology: a project of the Association for Educational Communications and Technology*. 403-437. New York: Simon & Schuster Macmillan.

17. Monson, M. (1978). *Bridging the distance: An instructional guide to teleconferencing*. Madison, WI: Instructional Communications Systems, University of Wisconsin-Extension.

18. Reed, D., & Sork, T. J. (1990). Ethical considerations in distance education. *The American Journal of Distance Education*, 4 (2), 30-43.

19. Riel, M. (1993). Global education through learning circles. In L. M. Harasim (Eds.), *Global networks* (pp. 221-236). Cambridge, MA: The MIT Press

20. Rumble, G., & Harry, K. (Ed.). (1982). *The distance teaching universities*. London: Croom Helm.

21. Spenser, K. (1991). Modes, media and methods: The search for educational effectiveness. *British Journal of Educational Technology*, 22 (1), 12-22.

21. *Technology Based Learning* (1994). *Instructional Media Design on CD ROM*. Tempe, AZ: Arizona State University

23. Whittington, N. (1987). Is instructional television educationally effective?: A research review. *The American Journal of Distance Education*, 1 (1), 47-57.

24. Wright, S. (1991). Critique of recent research on instruction and learner support in distance education with suggestions for needed research. In *Second American Symposium on Research in Distance Education*, University Park, PA: Pennsylvania State University.

УДК 378.147.811

О.В. Шмирова,
*Національний аграрний університет,
м. Біла Церква*

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ

*Стаття пов'язана з визначенням інформатизації освіти
загалом та використанням мультимедійних проектів в про-
цесі вивчення іноземних мов зокрема.*

The article deals with the definition of educational informatisation in general and the use of multimedia projects in the process of teaching foreign languages.

Постановка проблеми. В умовах, коли освіта України потребує реформ з огляду на впровадження принципів Болонської декларації, мовна підготовка студентів повинна відповідати європейським якісним та кількісним характеристикам. Підвищити рівень мовної підготовки можна через залучення нових педагогічних та інформаційних технологій.

Інформатизація освіти є однією з основних умов і напрямів її сучасної модернізації. Ця умова охоплює всі сфери освітньої практики. Одним із найважливіших завдань інформатизації освіти залишається формування інформаційної культури фахівця, рівень сформованості якої визначається, по-перше, знаннями про інформацію, інформаційні процеси, моделі й технології; по-друге, умінням та навичками застосування засобів і методів опрацювання й аналізу інформації в різних видах діяльності; по-третє, уміння використовувати сучасні інформаційні технології у професійної діяльності; по-четверте, світоглядним баченням навколишнього світу як відкритої інформаційної системи [5].

Інформаційні технології – вимога сьогодення, що дозволяє створити суспільство, засноване на знаннях. Новітні інформаційні технології стрімко ввірвалися в усі сфери нашого життя, стали такою ж реальністю, як телефонний зв'язок чи подорожування літаком. Вони спрощують спілкування та співробітництво. Суспільство, яке дбає про своє майбутнє, має усвідомити колосальні можливості, привнесені новими інформаційними технологіями, та навчитися грамотно застосовувати їх, у першу чергу, в освіті.

Метою статті є визначення інформатизації освіти та використання ресурсів Інтернету, мультимедійних проєктів в процесі викладання іноземних мов.

Можна багато дискутувати з приводу ефективності та доцільності використання інформаційних технологій на заняттях, але не використовувати їх було б безглуздя. Можливості сучасного заняття й системи освіти взагалі значно розширюються завдяки використанню мультимедійних, інтерактивних технологій, Інтернету. Сьогодні перед педагогами стоїть важливе завдання – виховати та підготувати молодь, спроможну активно включатися в якісно новий етап розвитку сучасного суспільства, пов'язаний з інформацією. Ні для кого не є новиною, що дитина опановує комп'ютер раніше, ніж навчається грамотно писати та критично читати. Згідно з сучасною концепцією навчання дедалі більше уваги надається оптимізації та індивідуалізації освіти [1].

Одним з ефективних напрямів у сфері навчання іноземних мов

стає розробка системи навчання на базі інформаційних (у тому числі дистанційних) технологій. За допомогою поєднання звукових, графічних, анімаційних та текстових ефектів можливо досить вдало імітувати ефект занурення в активне мовне середовище, реалізуючи сучасні лінгвістичні, технологічні, методичні та педагогічні технології. Крім того, при навчанні іноземної мови за такими програмами відпрацьовуються всі аспекти мови: фонетичний, граматичний, лексичний та комунікативний, що дозволяє більш якісно та швидко оволодівати мовним матеріалом, набувати мовленнєвих навичок та вмій.

Сьогодні присутність у мережі Інтернет автоматично визначає імідж держави у світовому інформаційному і культурному просторі. Специфікою Інтернету є те, що не обов'язково ця присутність "іміджу" ототожнюється з поширеністю у гіперпросторі національної мови тієї або іншої держави. Навпаки, позитивом здається репрезентація інформації про національну спільноту якомога більшою кількістю мов.

Істотний вплив на розвиток міжкультурних зв'язків України чинять процеси глобалізації. Це означає насамперед, що конкурентність, суперництво націй, країн, держав набувають глобального, загальнопланетарного характеру і охоплюють буквально всі сфери життя. Процес глобалізації загострює необхідність міжнародного спілкування, а відтак і знання іноземних мов. Тому, завдання постає так, що ми повинні готувати конкурентоспроможного фахівця не тільки з огляду на сучасне становище України, а й у світовому контексті. А звідси випливає чимало вимог, починаючи з обов'язкового знання іноземної мови. Причому майбутнє вимагає від фахівця з вищою освітою знання не однієї, а декількох іноземних мов, має знайти своє якісне відображення на всіх рівнях освіти. На вищу освіту впливають також чинники глобалізації. Це насамперед динамізм зміни технології отримання знань, інформації, що ми спостерігаємо у світі.

Отже, Україна сьогодні не може залишатися осторонь глобальних світових освітніх тенденцій. Головною серед них є та, що світ дедалі використовує науково-інформаційні технології, які, у свою чергу, призводять до двох важливих наслідків. З одного боку, розвиток людини, особистості нині, як ніколи раніше, стає показником, виміром прогресу будь-якої країни, а з другого, – цей розвиток особистості виявляється головним важелем подальшого поступу країни. Йдеться передусім про те, щоб формувати не лише носія знань, а й творчу особистість, здатну використовувати одержані знання для конкурентоспроможної діяльності у будь-якій сфері суспільного життя. А тому громадяни України мають на належному рівні знати іноземні мови, насамперед європейські. Адже наша держава перебуває не тільки в географічному осерді Європи, а й на "перетині" її освітніх, наукових, технологічних та інших процесів [3].

Маючи на меті входження до Євросоюзу і європейську орієнтацію, Україна вже сьогодні повинна обрати єдино можливий шлях її реалізації – динамічне впровадження інформаційних технологій. Оскільки критично важливим фактором, що визначає економічний і соціальний прогрес, є рівень освіти населення, наше суспільство має всіма засобами розвивати її інформаційний ресурс. Водночас інформатизація суспільства потребує відповідних фахівців, підготовлених за новітніми технологіями. Ось чому необхідно налагодити навчання нових поколінь розробників комп’ютерних програм, дослідників інформаційних технологій і провайдерів, а також надати можливість кожному громадянину брати активну участь у становленні інформаційного суспільства шляхом освоєння наявних інформаційних технологій [4].

У межах більш урівноважених підходів Інтернет розглядається як: а) навчальне знаряддя; б) об’єкт для вивчення. У першому випадку мережа є джерелом інформації та знань, комунікації й дискусії, засобом моделювання й дослідження довкілля, перевірки розв’язань, їх реєстрації, акумуляції й поширення. У другому випадку студент вивчає історію появи і розвитку Інтернету, його будову, програмні й технічні засоби, можливості й межі використання, враховуючи суспільні, культурні, економічні і практичні аспекти.

Однією з головних перспектив комп’ютерних мереж є реалізація так званої “телематичної освіти”.

Існують різноманітні варіанти назв форм навчання.

– дистанційне учіння (distance learning) – отримання учнем знань за допомогою Інтернету, комп’ютерів, телебачення, радіо й ін.;

– дистанційне навчання (distance teaching) – викладання “на відстань”;

– дистанційна освіта (distance education) – поєднання праці викладача і студента в разі, якщо нема безпосереднього контакту між ними;

– теленавчання (teleteaching) – навчання з використанням супутникова й інших варіантів телебачення;

– навчання за допомогою мережі (teaching by network) як використання переважно одного лише Інтернету;

– телематична освіта (telematic education), що є найширшим з указаних понять, включаючи спільні дії всіх учасників навчання з використанням усієї гами інформаційних засобів.

Радіо – й телевізійні варіанти дистанційного навчання відзначаються масовістю аудиторії, але мають недолік – в них немає зворотного зв’язку, простих засобів спілкування студентів з викладачем. Лише застосування комп’ютерів, супутників та інших засобів дало змогу забезпечити можливість різноманітних (полісенсорних) контактів усіх учасників дистанційної освіти між собою. В наш час відбувається прискорене вдосконалення засобів комбінованого дистанційного

навчання, здатних у майбутньому цілком ліквідувати просторові й часові перепони у спілкуванні викладача і студента. Доведено, що застосування мультимедіа матеріалів та комп'ютерних мереж скорочує час навчання майже втричі, а рівень запам'ятовування через одночасне використання зображень, звуку, тексту й інших можливостей зростає на 34-40 відсотків. І ці можливості доступні кожному бажаючому. Оскільки навчання відкрите. Застаріле положення, що людина вчиться переважно у першій половині життя, сьогодні вже не спрацьовує: нові знання, уміння та кваліфікація потрібні людині протягом усього свідомого життя.

Є три можливі підходи до втілення відкритого дистанційного навчання.

Перший підхід (WWW– реалізація) пов'язаний з використанням сучасних так званих www– технологій, коли навчальні матеріали презентуються у мультимедіа зображенні (тобто комбінацію текстів, графіки, зображень, звуку, анімації з гіпертекстовими посиланнями на додатки та роз'яснення). Наголос робиться на забезпеченні інтерактивності при навчанні, тобто на забезпеченні спілкування слухача з викладачем та іншими слухачами (скажімо через загальну “електронну” дошку, доступну кожному з них). При цьому підтримується ефективний режим “on-line” безпосереднього доступу слухача до навчального матеріалу, спілкування з викладачем, контролю опанування ним цього матеріалу автоматизований запитувач з допомогою таких навчальних середовищ, як Lotus Learning Spice та WebCT. Це є той “місточок”, через який Україна може користуватися зарубіжними інформаційними джерелами з найновітнішим навчальним матеріалом. Зрозуміло, що при його впровадженні необхідно передбачити систему “парольного” захисту доступу до www-матеріалів за окрему платню, захист авторських прав на матеріалізовану власність.

Другий підхід (E-mail – реалізація) пов'язаний з використанням найпростішого комп'ютерного зв'язку у вигляді обміну текстами у формі електронних листів. При цьому забезпечується найнижчий рівень інтерактивності (спілкування), але й втрати істотно скорочуються, бо комп'ютерна мережа використовується лише для отримання навчального матеріалу і листування з викладачем під час консультації. Така форма вже нині доступна в Україні [2].

Однак здається, що в Україні доцільно почати реалізувати третій підхід (комбінований), що найбільш відповідає нинішнім умовам країни. При цьому навчальний матеріал, тільки з частковим використанням гіпертексту і зображення, передається слухачам, як і в другому підході, через електронну пошту, без прив'язки до конкретного програмного забезпечення, з застосуванням техніки ущільнення повідомлень. Наголос, як і в першому підході робиться на зручності спілкування слухача з викладачем та іншими слухачами у режимі

“on-line” через WWW – сервер і для відповідей на запитання та проміжних звітів, і для “установчих” бесід перед курсом чи кожною лекцією. Витрати за такого варіанту дистанційного навчання будуть помірними, при потребі залишається можливість доступу до повних WWW– версій навчального курсу, скажімо, тих, що пропонують зарубіжні центри дистанційного навчання.

За останні декілька років і в нашій країні стало можливим використання світових інформаційних ресурсів. Мова звичайно, йде про всесвітню мережу Internet. Комп’ютерні технології та Інтернет призвели до значних змін щодо способів подачі освітніх програм студентам [7]. Сьогодні майже третина коледжів та університетів пропонують ті чи інші комп’ютерні технології у сфері освіти, що надає безліч можливостей для освітньої діяльності студентам. Тож слід зважати на чинники, які сприяють успішному оволодінню учбовим матеріалом.

Значущим фактором стає спосіб подачі інформації. Викладач передає певний обсяг інформації на електронних або друкованих носіях і стає джерелом знань. Роль студента – отримати і декодувати ці знання в своєму власному контексті. Очікують, що студент буде активно конструювати знання для себе шляхом взаємодії з викладачем та матеріалом, який необхідно вивчити. Таким чином, однією з важливих комунікаційних моделей викладання іноземної мови стає мультимедійний проект.

Основні цілі, на які орієнтуються викладачі іноземних мов, – розвиток навичок аудіювання, монологічного та діалогічного мовлення, творчих здібностей студентів, розширення знань про країну, мова якої вивчається, підвищення мотивації студентів до вивчення іноземних мов.

Сьогодні існує великий вибір інформаційно-комунікаційних технологій у вигляді он-лайн курсів, відео інструкцій, відеоконференцій, компакт-дисків, які надають нові можливості навчання у вигляді multi-media варіанту. Під час застосування комп’ютерних проектів студенти можуть краще засвоїти лексичний, граматичний, країнознавчий матеріал у вигляді малюнків, фотографій, уривків художніх творів, аудіо коментарів, що сприяє різнобічному засвоєнню матеріалу, активізує різні види рецепторної діяльності студентів: зорову, слухову, кінестетичну, розширює світогляд, посилює емоційний та загально-розвиваючий ефект і створює необхідне культурне оточення, якого бракує в аудиторії під час простих занять.

Навчальний телекомунікативний проект представляє спільну пізнавальну або ігрову діяльність студентів-партнерів на основі комп’ютерних технологій. За допомогою телекомунікаційних проектів процес навчання перетворюється на творчу співпрацю студента та викладача. На заняттях можна застосовувати різні типи проектів:

дослідницькі, інформаційні, літературно-творчі, ігрові. Наприклад, можливо проведення віртуальної екскурсії по країні, мова якої вивчається, за участі студентів у ролі гідів-екскурсоводів. Екскурсія представляє собою набір тематичних слайдів, озвучених студентами англійською мовою, а також різні тестові завдання, які передбачають перевірку знань студентів з країнознавства, лексики та граматики. Зоровий ряд, який відображає природну ситуацію, показує середовище, обставини дії, є органічно пов'язаним з темою, може формувати у студентів певні додаткові асоціації, допомагає зрозуміти залежність, яка існує між мовою та ситуацією завдяки безпосередньому чуттєвому сприйманню. Такі види проєктів допомагають викладачам урізноманітнити заняття, зробити їх цікавими, корисними і сучасними.

Будь-який мультимедійний проєкт передбачає активну комунікативну роботу, тому однією з його складових є обговорення проблемних, актуальних питань. Пропонуючи предмет обговорення, викладач стимулює студентів самостійно або у групах висувати переконливі докази, наводити нові приклади, факти, мати свою точку зору. Така робота студентів відкриває нові можливості для взаємонавчання: студенти виправляють один одного, допомагають підібрати відповідні засоби вираження думки. При роботі в групах змінюється і роль викладача. Він з інструктора перетворюється на організатора, помічника, партнера. Групова дискусія під час проєкту може проходити як рольова гра. Перевтілення у різні образи дозволяє виразити різноманітні комунікативні наміри та настрої відповідно до мети спілкування.

Звичайно, щоб створити цікавий мультимедійний проєкт, викладач повинен опрацювати значну кількість літератури, скласти план, підготувати навчально-методичні матеріали, роздрукований матеріал (якщо необхідно), бланки тестових завдань тощо. Обов'язковою умовою є вміння працювати з комп'ютерними програмами, які можна використати для створення проєкту.

Таким чином, сучасні інформаційно-комунікаційні технології надають викладачеві широкий спектр можливостей для того, щоб застосовувати нові форми роботи. При залученні в процес навчання мультимедійних проєктів студенти стають більш активними на заняттях, цікавляться країною, її культурою, мистецтвом, історією. Такі навчальні проєкти розкривають індивідуальність студентів, впливають на покращення рівня знань з іноземної мови.

Література

1. Даниленко Л.І. Наукові засади і стан управління інноваційною діяльністю в загальноосвітніх навчальних закладах // Педагогічні шляхи реалізації загальноєвропейських цінностей у системі освіти України: Зб.

наук. праць / За заг. ред. Г.С.Гребенюка; Мін-во мистецтва і туризму України. Луганськ. Держ. ін-т культури і мистецтв, Обл. метод. кабінет учб. закладів мистецтва та культури. – Харків: СТИЛЬ ІЗДАТ, 2005. – С. 74-80.

2. Закон України “Про інвестиційну діяльність” // ВВР. – 1992. – № 10. – С. 137-139.

3. Карамушка Л. Принцип гуманізації управління як один з провідних принципів освітнього менеджменту // Освіта і управління. – 2002. – №4. – С. 41-60.

4. Маслов В., Шаркунова В. Принципи менеджменту в установах освіти // Освіта і управління. – 1997. – №1. – С. 77-84.

5. Окса М.М. Генеза вивчення загальнопедагогічних дисциплін у вузах України в ХХ столітті. Монографія. – Мелітополь, 2004. – 313 с.

6. Подласый И.П. Педагогика. Новый курс: Учебник для студ. пед. вузов: В 2 кн. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2000. – Кн. 1: Общие основы. Процесс обучения. – 576 с.

7. Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності в системах освіти України / Л.Даниленко, В.Довбищенко, Ю.Мальований, О.Ночвінова та ін. // Педагогічна газета. – 1999. – № 10 (64). – С. 13-15.

УДК 378.147:376.352 (477)

Б.І. Шуневич,

*Львівський державний університет безпеки життєдіяльності,
м. Львів*

МЕТОДИКА КОМБІНОВАНОГО ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ У ЗАКЛАДІ

У статті описано методику поєднання денного і дистанційного викладання під час проведення занять з англійської мови з першокурсниками денного відділення Львівського державного університету безпеки життєдіяльності.

The article deals with the technique of traditional and distance teaching combination of the English classes for the first-year daytime students at Lviv State University of Life Safety.

Перспективним напрямом у викладанні іноземних мов є використання комбінованого навчання (blended learning), тобто поєднання в різній пропорції дистанційного з традиційним денним або заочним навчанням, виходячи із можливостей освітнього закладу, студентів, викладачів, наявності потужних ліній зв'язку, а також вартості доступу до Інтернету тощо. Таке навчання відоме в Україні також як